

บทคัดย่อ

จากการสำรวจชนิดของยุงก้นปล่อง กลุ่ม Anopheles barbirostris species group ในเขต 13 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้แก่อำเภอเมือง อำเภอสันกำแพง อำเภอแม่แตง อำเภอจอมทอง อำเภอฮอด อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันป่าตอง อำเภอสะเมิง อำเภอพร้าว อำเภอสันทราย อำเภอแม่ริม อำเภอหางดง และอำเภอสารภี ระหว่างเดือนตุลาคม 2529 ถึงเดือนสิงหาคม 2531 จากตัวอย่างของยุงตัวเต็มวัย (adult) และคราบดักแด้ (pupal skin) ที่เก็บได้ทั้งหมดรวม 1,014 ตัวอย่าง เมื่อนำมาศึกษาภาวรูปร่างของตัวเต็มวัยและคราบดักแด้อย่างละเอียดแล้วพบว่ายุงก้นปล่องในกลุ่ม An. Barbirostris species group ในเขต 13 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ นั้น มีชนิดของยุงเพียง 2 ชนิดเท่านั้น คือยุงก้นปล่อง ชนิด An. Barbirostris ซึ่งพบมากที่สุดถึง 99.61 % (1010 / 1014) และยุงก้นปล่องชนิด An. Barbumbrosus ซึ่งพบน้อยที่สุด คือ 0.39 % (4 / 1014) สำหรับยุงก้นปล่องชนิด An. Barbirostris นั้น หากทำการแยกชนิดโดยใช้ลักษณะภาวรูปร่างของตัวเต็มวัยตัวเมียเป็นหลักในการแยกอย่างเดียว จะพบว่ายุงชนิดนี้มี 2 types ด้วยกันคือ barbirostris type ซึ่งพบว่ามีจำนวนมาก (71.20 % ; 722 / 1014) และ barbirostris campestris - like ซึ่งพบรองลงมา (28.41 % ; 288 / 1014) และจากการศึกษาโดยการทำให้ hybridization ของยุงทั้ง 2 types นี้ ผลที่ได้จากการทดลองคือ ยุงทั้ง 2 types นี้มี reproductive isolations ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายุงก้นปล่องชนิดนี้เป็นยุงที่มีลักษณะของ species complex.

เวช ชูโชติ และคนอื่นๆ. 2530. การศึกษากลุ่มยุงชนิด Anopheles barbirostris ในจังหวัดเชียงใหม่ของประเทศไทย.

เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.